

Mindre bidrag

LÉON PINEAU FYLDER 100

Når dette tidsskriftbind udkommer, står den franske folklorist og pædagog Léon Pineau foran sin hundredeårsfødselsdag 7. juli 1961, åndelig usvækket og ved ret godt helbred. For en del læsere er hans navn nok ukendt, mens andre vil vide, at han har en plads i nordisk litteraturforskning ved en bog om nordiske folkeviser og en oversættelses-antologi af sådanne samt nogle artikler. Danske Studier vil gerne markere den sjældne mærkedag og hilse en interessefælle, hvis hovedværk skriver sig fra Dania's dage.

Rammen om Léon Pineaus lange liv har til de fleste tider været Poitou. Dér er han født i en bondefamilie, dér har han samlet folkeminder af alle arter til sine to første publikationer fra 1891-92, dér har han været rektor for den historiske hovedstad Poitiers' akademi 1914-33, og dér lever han sit otium i huset og haven »la Verderic« i Montmorillon (Vienne).

Dog har en stor del af hans manddomsgerning ligget uden for denne egn. Fra 1885 til 1903 var Pineau tysklærer ved gymnasiet i Tours og 1903-14 professor i udenlandsk litteratur ved universitetet i Clermont-Ferrand. Fra disse år stammer en række bøger. Til en række folkloristiske arbejder vedrørende så forskellige egne som Poitou, Lesbos og Sverige (en eventyr-udgave) følger sig en bog om den tyske romans udvikling i 19. århundrede, skrevet i 1908 og påtænkt efterfulgt af lignende bøger om lyrik og drama. Den videnskabelige produktion blev naturligt nok hæmmet ved overgangen til det høje embede i Poitiers: overtilsyn med al undervisning i den af Frankrigs 16 skolekredse, académies, der har centrum i denne by.

Hans største bog blev det næsten tusind sider store tobindsværk: *Les vieux chants populaires scandinaves* (Gamle nordiske folkeviser). *Étude de littérature comparée*. I: *Époque sauvage*, *Les chants de magie*, Paris 1898; II: *Époque barbare*, *La légende divine et héroïque*, 1901. Officielle akademiske anerkendelser fulgte begge bind; de er anmeldt af Olrik i Dania VI 1899 100 ff og Fr. de Fontenay i Tilskueren november 1902. Værket hvilede på en helt forbavsende beherskelse af nordiske sprog, vise-overlevering og faglitteratur og på stor kærlighed til emnet. Til trods for at bindene er tilegnet så nøgterne forskere som Gaston Paris og Johs. Steenstrup, er resultaterne ikke mådeholdne – et udtryk blandt flere for hvor engagerende nordisk ånd kan være for den fremmede. Léon Pineau skelner ikke tilstrækkeligt mellem form og motiv; uden balladeform ingen ballade, og en dristig behandling af motiver og deres ældte tillader ikke at henføre viser med disse motiver til en før-eddisk, ja før-germansk keltertid, fjernt fra visemilieuet's middelaldervirkelighed, til hvilket Pineau havde måttet tage nærmere stilling, hvis han havde fået bind III om historie- og ridderviserne afsluttet. Hypoteserne om kulturtradition fra folkenes barnaldersalder falder i tråd med forskningshistoriske strømninger i datiden og er i sig selv storstilede, men har ikke kunnet vinde fodfæste i Norden.

Dette har desværre nok bidraget til at begrænse kendskabet til den store bog med dens mange åndfulde enkeltheder og interessante jævnføringer mellem fransk og nordisk visedigtning; den franske kommer jo lettere sin nordiske læser i møde, når den fremføres i nordisk sammenhæng af en af de få forskere, der kender og elsker begge dele.

Nogle år efter udkom en lille bog i den smukke og kendte serie Collection des contes et chansons populaires. Titlen er: *Le romancero scandinave. Choix de vieux chants populaires du Danemark, de la Suède, de la Norvège, de l'Islande* [sådanne mangler dog] *et des îles Féroé: Traduction en vers populaires assonants par Léon Pineau, Paris 1906.* Romancero'en var ønsket af fx. Olrik og Paris og tilfredsstillede alle krav. Danske Studier's fjerde årgang, 1907, bragte den kræse og kritiske Ernst v. d. Reckes anmeldelse, der bruger de stærkeste ord for at rose Pineaus intention og resultat, der jo er uafhængigt af kritisable punkter i hans hypoteser. Bogen med dens tres velvalgte viser er vistnok enestående i sin slags, idet Xavier Marmier's Chants populaires du Nord 1842 dels hviler på langt ringere indsigt, dels blot er prosaparafraser. Romancero'en er således en meget nyttig bog, og dens påtænkte nyudgivelse måtte hilses med stor glæde fra nordisk side. Og man skal ikke glemme det uhyre studium, der ligger bag ved den og tobindsværket, som den dag i dag er fagets mest omfangsrige monografi!

Siden vendte rektor Pineau ikke tilbage til de nordiske emner, bortset fra en længere kronikrække om samtidsforfattere i Norden (*Journal des Débats*) og, som nævnt, de svenske eventyr. Verdenskrigen og dens eftervirkninger fremkaldte et par bidrag. Den kostede ham mere end de fleste, hans tre sønner døde i 1914, 1917 og 1918. Ikke længe efter genså han Norden, officielt udsendt for at genskabe gamle kontakter.

Også andre skrifter så fra tid til anden lyset, og som halvfjerdsårig skrev Pineau sine barndomserindringer: *L'enfance heureuse d'un petit paysan, 1932.* Dengang må memoirer med krigen 1870–71 som emne have været gængse, men det var mærkeligt at modtage den ny udgave i 1958. Dog huskes dette brutale indbrud i drengens landlege verden ikke skarpere end mindre begivenheder, når læsningen er kommet lidt på afstand. Hvad der bevares, er nemlig den sjældne helhed, den måde, hvorpå den tidlige barndom i det fjerne milieu lever og ånder i genoplevelsen.

Ifjor, på forfatterens 99-årsdag, udkom endnu bogen *Éducation à la vie*, et ræsonnerende arbejde, der delvis bygger på gamle utrykte udarbejdelser, men som dog er redigeret, færdigskrevet og bragt til trykken i den nærmest foregående tid. Et langt liv, »une existence prolongée«, har givet baggrunden for tanker om arbejde, etik, familieliv og opdragelse, og det føles rigtigt, at en produktion, der væsentligst har handlet om emner udenfor forfatterens daglige gerning, nu er afrundet med hans reflexioner over problematikken i selve denne.

Mon ikke jeg har lov at mene, at jeg taler på fleres vegne, når jeg slutter denne lille opsats med en ærbødig og hjertelig lykønskning! *Erik Dal.*